

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ ДОБРИЧ ПРЕЗ 2022 ГОДИНА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на индикаторите е ежегодно провежданото наблюдение „Статистика на доходите и условията на живот (EU-SILC)“.

Оценка на бедността

През 2022 г. линията на бедност в област Добрич е 452.6 лв. средно месечно на лице от домакинство. При този размер на линията под прага на бедност са били 45.4 хил. лица, или 27.0% от населението на областта. В страната линията на бедност през 2022 г. е 525.92 лв. средно месечно на лице от домакинство, като под прага на бедност са били 1 571.9 хил. лица, или 22.9% от населението на страната.

1. Основни индикатори за бедност в област Добрич

	2018	2019	2020	2021	2022
Линия на бедност - средномесечен размер - левове	327.4	417.9	436.5	446.2	452.6
Брой лица под линията на бедност - хиляди	32.3	43.7	34.3	34.4	45.4
Относителен дял на бедните - % от населението	18.4	25.1	20.0	20.2	27.0
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери - % от населението	43.5	43.6	41.0	42.2	45.6
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	23.9	33.0	27.0	24.5	32.3
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението (S80/20)	6.6	6.7	6.1	5.5	6.0
Коефициент на Джини ¹	36.0	35.6	33.3	31.6	33.6

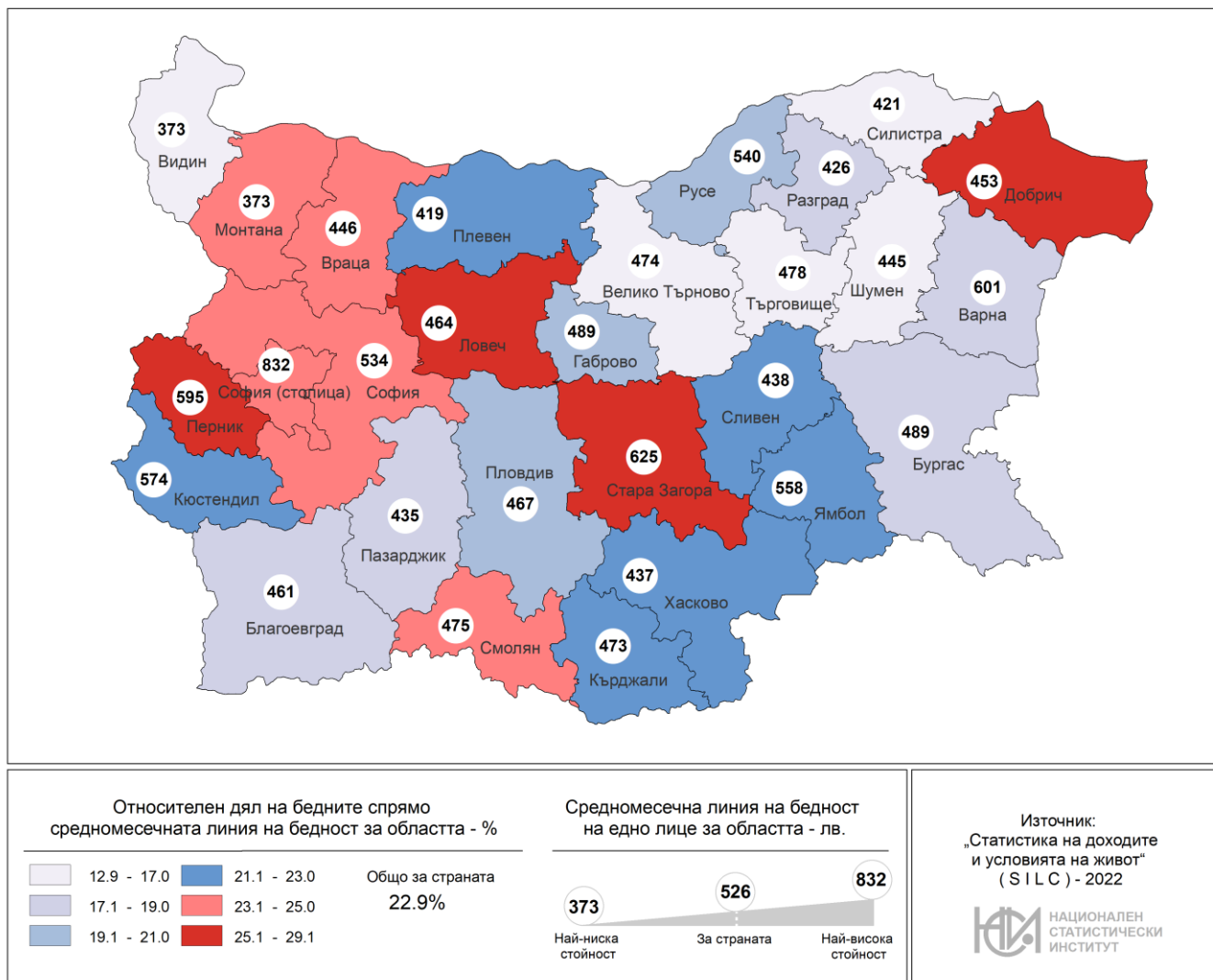
В сравнение с предходната година в област Добрич размерът на линията на бедност нараства с 1.4%, а относителният дял на бедното население нараства с 6.8 процентни пункта. За страната показателят линия на бедност нараства с 4.3%, а относителният дял на бедното население нараства с 0.8 процентни пункта.

Относителният дял на жените, живеещи в риск от бедност в област Добрич, е по-голям с 5.3 процентни пункта спрямо относителния дял на мъжете, съответно 29,5 и 24.2%.

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2022 г. показват, че ако в доходите на домакинствата от област Добрич се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения, социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност се повишава от 27.0 до 32.3%, или с 5.3 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност за област Добрич нараства до 45.6%, или с 18.6 процентни пункта, а за страната нараства до 44.2%, или с 21.3 процентни пункта.

¹ Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.

Фиг. 1. Линия на бедност по области през 2022 година

През 2022 г. най-ниската линия на бедност се наблюдава в областите Видин и Монтана - съответно по 373 лв., а най-високата - в област София (столица) (832 лв.), следвана от областите Стара Загора (625 лв.), Варна (601 лв.) и Перник (595 лева).

Най-висок е относителният дял на бедните спрямо линията на бедност за областта в областите Стара Загора - 33.9%, Добрич - 27.0%, Ловеч - 26.8%, и Перник - 25.5%. Най-нисък е относителният дял на бедните в областите Шумен - 12.9%, Велико Търново - 15.8%, Силистра - 16.1%, и Търговище - 16.2%.

Материални и социални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. До 2020 г. за оценка на материалните лишения на домакинствата се използваха девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги. От 2021 г. се включва нов показател за тежки материални и социални лишения, който показва липсата на необходими и желани предмети за водене на достоен живот. Изчислява се като дял на лицата от населението, които не могат да си позволят 7 от 13 показателя - 6 на индивидуално ниво и 7 на ниво домакинство.

2. Показатели за материални и социални лишения в област Добрич през 2022 година

Въпроси към домакинството	Лица с ограничения - бр.	Относителен дял от населението - %
Може ли домакинството да посрещне със собствени средства неочаквани финансови разходи (неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.)	100993	60.0
Може ли домакинството да си позволи, ако желае едноседмична почивка извън дома	91030	54.1
Имало ли е домакинството затруднения при плащането навреме на следните разходи за жилището: * заем за покупка на жилището, в което живее домакинството * наем за жилището, в което живее домакинството * текущи разходи за ток, вода, отопление (без разходи за телефон) * вноски за погасяване на кредити	49100	29.2
Може ли домакинството да си позволи, ако желае, консумация на месо, пилешко или риба (или вегетарианския им еквивалент) всеки втори ден	25613	15.2
Позволява ли финансово състояние на домакинството да поддържа нормална температура в жилището си	19039	11.3
Притежава ли домакинството автомобил (вкл. и служебен, който се ползва за лични нужди)	16973	10.1
Може ли домакинството да си позволи подмяна на остаряла мебелировка	76128	45.2
Въпроси към лица на 16 и повече години		
Наличие на интернет връзка в дома, който може да се ползва за лични нужди	12908	9.1
Подмяна на износени дрехи със закупуването на нови	38494	27.1
Купуването на два чифта обувки в зависимост от сезона, и/или за всички сезони	54301	38.2
Всяка седмица да похарчите малка сума пари за лични нужди	29598	20.8
Редовно участие в спортни и развлекателни дейности като посещения на кино, на театър, на концерт и др.	28730	20.2
Поне веднъж месечно среща с приятели/роднини за пиене/хапване (вкл. в домашни условия)	15510	10.9

Най-голям брой лица в област Добрич изпитват ограничения по отношение на възможностите да посрещнат неочаквани разходи (за неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.) със собствени средства (60.0%), едноседмичната почивка извън дома (54.1%), както и по отношение на подмяната на остаряла мебелировка (45.2%).

През 2022 г. 15.0% от населението в област Добрич живее в тежки материални и социални лишения (ограничения в 7 от 13 показателя), или с 0.9 процентни пункта по-малко в сравнение с 2021 година.

Домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност

За безработни домакинства в изследването се считат домакинствата, чиито членове не са били заети през последните четири седмици, т.е. всички членове на домакинството на 16 и повече навършени години са били или безработни, или неактивни.

До 2020 г. показателят се изчисляваше за лица на възраст от 18 до 59 години, а от 2021 г. той включва лица на възраст от 18 до 64 години.

Ниската икономическа активност за домакинството се изчислява като съотношението между броя месеци, в които всеки член от домакинството във възрастовата група 18 - 64 години е бил работещ през предходната година (реално отработени месеци), към общия брой месеци, които теоретично би могъл да отработи същият член на домакинството при пълна заетост. За лицата, които декларират, че работят на непълно работно време, броят на месеците се преизчислява към пълно работно време въз основа на отработените часове.

Лицата, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, се дефинират като лица от възрастовата група 0 - 64 години, живеещи в домакинство, където възрастните (18 - 64-годишните с изключение на учащите от възрастовата група 18 - 24 години) работят под 20% от техния потенциал през референтната година.

През 2022 г. в област Добрич в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност живеят 6.7 хил. лица на възраст 18 - 64 години, или 7.1% от населението (при 7.9% за страната). Спрямо 2021 г. относителният им дял намалява с 2.4 процентни пункта.

Комбиниран индикатор

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2030“ от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални и социални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2022 г. 33.5% от населението в област Добрич, или 56.3 хил. лица, са били в риск от бедност и социално изключване.

Стойността на показателя нараства със 7.7 процентни пункта спрямо 2021 г. по-значително при жените - с 8.5 процентни пункта, в сравнение с мъжете - 7.0 процентни пункта.

Материални лишения при децата

В изследването „Статистика на доходите и условията на живот“ от 2013 г. се събират данни за материалните лишения на децата в домакинството (на възраст между 1 и 15 години). През 2022 г. относителният дял на децата с материални лишения (лишени от поне един от 13 показателя) в област Добрич е 35.2% или с 7.5 процентни пункта повече в сравнение с 2021 година.

Методологични бележки

С Регламент № 1700 от 2019 г. на Европейския парламент и на Съвета се определя обща рамка за европейската статистика за лицата и домакинствата, основана на индивидуални данни, събрани чрез извадки. Наблюдението за доходите и условията на живот (SILC), е част от изследванията включени в регламента, и се отнася до събирането на съпоставима и актуална информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

Размерът на извадката за 2022 г. включва 9 243 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на възраст 16 и повече навършени години. Извадката се състои от шест ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение);
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството;
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на възраст 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече навършени години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече навършени години - тегло 0.5, и всяко дете под 14 години - тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Образователна степен

За определяне на образователното равнище е използвана Международната стандартна класификация на образованието (МСКО 2011):

МСКО 0 - Предучилищно образование
МСКО 1 - Начално образование
МСКО 2 - Основно (прогимназиално) образование
МСКО 3 - Средно образование
МСКО 4 - Професионално обучение след средно образование
МСКО 6 - Висше образование (бакалавър и професионален бакалавър)
МСКО 7 - Висше образование (магистър)
МСКО 8 - Висше образование (доктор).

Претегляне на данните

Базата данни за всяка страна съдържа следните тегла:

Домакинско тегло (целева променлива DB090) за получаване на действителния брой обикновени домакинства в страната.

Персонално тегло (целева променлива RB050) за получаване на действителния брой лица на територията на страната.

Персонално тегло за всеки член на домакинството на възраст 16 и повече навършени години (целева променлива RB040) за получаване на броя на лицата на възраст 16 и повече навършени години на територията на страната.

При изчисляване на индикаторите за бедност се използва персоналното тегло (RB050), тъй като статусът на бедност се изчислява на индивидуално ниво и целевата група се отнася към цялото население, живеещо в обикновени домакинства. За някои от индикаторите, фокусирани върху лицата на възраст 16 и повече навършени години (например „относителен дял на работещите бедни“), се използва персонално тегло (RB040) за лицата на възраст 16 и повече навършени години.

При изчисляване на индикаторите теглата се коригират с претеглящ фактор за отразяване на липсващите случаи (домакинства с нулеви доходи) в изследването (RB050a).

Поради извадковия характер на изследването за доходите и условията на живот по някои основни показатели са изчислени следните оценки в табл. 3:

3. Оценки на някои основни показатели през 2022 г. за област Добрич

Индикатори	Относителен дял - %	Стандартна грешка
Население в риск от бедност и социално изключване – нова дефиниция		
Общо	33,5	5,4
Мъже	32,1	5,9
Жени	34,8	5,4
0 - 17 години	48,6	10,1
18 - 64 години	26,6	5,7
65 + години	39,3	4,7
Риск от бедност		
Общо	27,0	5,5
Мъже	24,2	5,8
Жени	29,5	5,7
0 - 17 години	41,6	10,4
18 - 64 години	20,6	5,5
65 + години	32,1	4,1
Материални и социални лишения - нова дефиниция		
Общо	15,0	3,3
Мъже	16,9	3,7
Жени	13,1	3,5
0 - 17 години	20,5	7,5
18 - 64 години	12,7	3,4
65 + години	16,7	4,1

Повече информация за индикаторите на бедност и социално включване може да се намери на сайта на НСИ в рубриката „Социално включване и условия на живот“ и в Информационна система ИНФОСТАТ.